

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ ЯКОСТІ ПИТНОЇ ВОДИ (НА ПРИКЛАДІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ «НІТРАТНОЇ» ДИРЕКТИВИ)

О.В. ГАФУРОВА, доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри аграрного, земельного та екологічного права
імені академіка В.З. Янчука,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: gafurova.olena@gmail.com

Анотація. У статті досліджується досвід правового регулювання відносин у сфері захисту вод від забруднення нітратами у ЄС. Проведено науково-теоретичний аналіз розвитку вітчизняного законодавства з урахуванням вимог Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення нітратами з сільськогосподарських джерел.

Констатується, що нашою країною не виконується Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікована Законом України від 16 вересня 2014 р. у частині імплементації вищезазначеної Директиви (початковий термін виконання – 2017 р.). Продовження терміну до 31 грудня 2020 р., не гарантує, що законодавство буде приведено у відповідність з її вимогами. Адже, до цих пір залишаються не прийнятими: Кодекс кращих сільськогосподарських практик, Методика визначення уразливих зон, План заходів щодо зменшення рівня забруднення вод нітратами із сільськогосподарських джерел. Відповідно, не здійснюється робота щодо виявлення уразливих до накопичення нітратів зон; створення їх реєстру, а також проведення моніторингу вмісту нітратів у поверхневих і ґрунтових водах. Крім того, досвід провідних європейських країн свідчить про неможливість реалізації положень цієї Директиви без організації фінансування її заходів, а також створення дієвої системи контролю за їх виконанням.

Ключові слова: якість води, водний об'єкт, питна вода, забруднення нітратами, уразлива зона, моніторинг вмісту нітратів, імплементація законодавства, сільська територія

Актуальність.

Забезпечення екологічної безпеки країни є неможливим без вирішення проблеми забезпечення населення во-

дою у достатній кількості та належної якості. Не зважаючи на велику кількість водойм, Україна займає 111 місце серед 152 країн світу за запасами доступних до використання водних

ресурсів. У нашій країні на одну людину припадає лише близько 1 тис. м³ річкового стоку на рік, тоді як за оцінкою Європейської Економічної Комісії ООН держава, водні ресурси якої не перевищують 1,7 тис. м³ на людину, вважається водонебезпеченою (Стасюк & Майданевич). Крім того, низькою залишається і якість води. Вказане є неприпустимим, адже, як слушно вказує М.А. Дейнега, якість води належить до найважливіших характеристик водних ресурсів, що визначають можливість їх використання у різних сферах життєдіяльності людини (Дейнега, 2019: 63).

Відставання України від розвинутих країн за середньою тривалістю життя значною мірою пов'язане із споживанням недоброякісної питної води (Обіюх, 2014: 90). Тому, особливої актуальності набуває вивчення досвіду європейських країн, які врегульовують це питання шляхом прийняттям ряду нормативно-правових актів. Серед них особливе місце займає Директива Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення нітратами з сільськогосподарських джерел (далі – «нітратна» Директива). Тим більше, що згідно з Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованою Законом України від 16 вересня 2014 р. (далі – Угода про асоціацію), «нітратна» Директива має бути імплементована у законодавство України. Крім того, слід враховувати, що узгоджене та скоординоване правове регулювання відносин у сфері використання та охорони питної води на національному та міжнародному рівнях відкриває найбільші можливості для досягнення

успіху у вирішенні виникаючих перед народами і державами завдань збереження, відновлення та поліпшення природних умов, необхідних для життя людей (Григорович, 2015: 8).

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Вказана проблематика частково порушувалася, зокрема, у працях таких науковців, як: Р.В. Григорович, М.А. Дейнега, Н.М. Обіюх, О.В. Сердюк, А.К. Соколова.

Мета цієї статті полягає у дослідженні досвіду правового регулювання відносин у сфері захисту вод від забруднення нітратами з сільськогосподарських джерел у ЄС, а також проведенні науково-теоретичного аналізу розвитку вітчизняного законодавства з урахуванням вимог «нітратної» Директиви.

Результати.

Особливо критичною ситуація з якістю питної води є на сільських територіях, що значною мірою обумовлене процесом сільськогосподарського виробництва. Адже, використання мінеральних добрив, функціонування тваринницьких комплексів призводить до потрапляння нітратів у водні об'єкти. Вказана проблема характерна для більшості країн світу. Тому, права на безпечну і чисту питну воду та санітарно-гігієнічні послуги, які є основоположними для повноцінного життя, здійснення всіх прав людини і забезпечення людської гідності, закріплені в Декларації ООН про права селян і інших осіб, які працюють в сільських районах (ст. 21) (Проект Декларации Организации Объединенных Наций, 2018).

В Україні основним джерелом водопостачання в сільській місцевості залишаються підземні води, оскільки централізованим водопостачанням охоплено всього 7664 сіл з 25454 (Національна доповідь..., 2019), що складає 30 % від їх загальної кількості. Сільське населення споживає воду з колодязів та індивідуальних свердловин, які у переважній більшості знаходяться у незадовільному санітарно-технічному стані. Вміст нітратів у такій воді значно перевищує допустимі показники (не більше 50 мг/куб. дм (п. 3 Додатку 2 «Санітарно-хімічні показники безпечності та якості питної води» до Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» (ДСанПіН 2.2.4-171-10), затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12 травня 2010 р. № 400). Вказане може бути смертельно небезпечним для дітей, оскільки тривале споживання води навіть із незначним перевищенням цих речовин гальмує фізіологічний розвиток дитини. Крім того, у всіх без винятку можуть з'явитися захворювання ендокринної, серцево-судинної системи та онкологічні захворювання («Як екостандарти ЄС...»). Як слушно зазначають науковці, головною умовою при використанні, зокрема, мінеральних добрив у сільськогосподарській діяльності є запобігання їх небезпечного впливу на навколишнє середовище, дотримання вимог екологічної безпеки при їх використанні, транспортуванні і зберіганні («Правове регулювання екологічної...», 2012: 90–91).

Які ж заходи необхідно вживати для зменшення забруднення води, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел та запобігання

такому забрудненню в майбутньому згідно із законодавством ЄС? Зупинимось на аналізі деяких положень «нітратної» Директиви. Насамперед, слід зазначити, що під забрудненням вод законодавець ЄС розуміє потрапляння, пряме чи непряме, азотних сполук з сільськогосподарських джерел у водне середовище, що в результаті спричиняє ризик для здоров'я людей, шкоду життєвим ресурсам та водним екосистемам, створює труднощі побутового характеру або заважає використовувати воду в інших цілях (ст. 2). Виділяються уразливі зони, тобто земельні ділянки, з яких здійснюється стік (нітратних сполук – *примітка моя*) у водні об'єкти (у т. ч. і у підземні води). При цьому, води вважаються забрудненими, якщо концентрація нітратів в них або перевищує значення 50 мг/л, або може його перевищити, якщо не буде вжито необхідних заходів (п. 2 Додатку I), а саме: встановлено періоди, коли внесення в ґрунт певних типів добрив заборонено; визначено необхідний об'єм резервуарів для зберігання гною; обмежено внесення в ґрунт добрив, що відповідає кращим методам ведення сільськогосподарських робіт та враховує характеристики конкретної уразливої зони (Додаток III). Щоб зменшити забруднення вод нітратами, запобігти їх подальшому забрудненню, та урахувати умови, притаманні різним регіонам ЄС, держави-члени мають розробляти Кодекси кращих сільськогосподарських практик, які впроваджуються фермерами на добровільній основі (далі – Кодекси) (ст. 4). Такі Кодекси регулюють порядок внесення мінеральних добрив та гною в ґрунт з урахуванням природних властивостей та місця розташування земельних

ділянок. Зокрема, в них визначається процедура внесення добрива в ґрунт на полях, розташованих на крутих схилах, на перезволожених, підтоплених, затоплених, замерзлих чи вкритих снігом полях; умови внесення в ґрунт добрив поблизу водотоків. Крім того, в них мають визначатися об'єм та умови будівництва резервуарів для зберігання гною, включаючи заходи для запобігання забрудненню води від стоку чи фільтрації в ґрунтові та поверхневі води рідин, які містять гній, та стічних вод від зберігання рослинних матеріалів, наприклад, силосу. Держави-члени можуть включати до свого Кодексу(ів) і ряд інших положень, наприклад, щодо управління землекористування, включаючи використання системи сівозмін та пропорції земельної площі, яка відводиться під багаторічні культури порівняно з однорічними культурами (Додаток II).

Також на держави-члени покладається обов'язок щодо прийняття Планів дій, що мають здійснюватися в уразливих зонах (ст. 5) та які спрямовані на обмеження внесення в ґрунт мінеральних і органічних добрив, що містять азот. Крім того, держави-члени повинні проводити моніторинг вмісту нітратів у поверхневих і ґрунтових водах (ст. 5) та кожні чотири роки подавати до Європейської Комісії відповідний звіт (ст. 10).

Імплементация вищезазначеної Директиви передбачає: 1) прийняття національного законодавства та визначення уповноваженого органу (органів); 2) визначення зон, уразливих до накопичення нітратів (на виконання відводиться 3 роки з дати набрання чинності Угодою; 3) запровадження Плану дій для зон, уразливих до накопичення нітратів; 4) запрова-

дження Програми моніторингу (на виконання відводиться 4 роки з дати набрання чинності Угодою) (Додаток XXX до гл. 6 Угоди про асоціацію). Але, на сьогоднішній день, жоден з передбачених заходів на практиці не реалізовано. Насамперед, слід зазначити, що головним виконавцем приведення аграрного законодавства у відповідність з вимогами Директиви, розробки кодексів кращих практик ведення сільськогосподарських робіт та програми сприяння впровадженню цих кодексів (з терміном виконання – 2017 р.) було визначено Міністерство аграрної політики та продовольства України («Екологічні новації Спільної...», 2016) (зараз – це Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (далі – Мінекономіки).

Щодо строків реалізації положень Угоди, то згідно з Планом заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженим постановою КМУ від 25 жовтня 2017 р. № 1106, їх продовжено до 31 грудня 2020 р. Крім того, вказаним нормативно-правовим актом передбачено, зокрема, вжиття таких заходів, як: визначення ділянок землі, що розглядаються як уразливі зони, стікання з яких є фактором чи загрозою забруднення водних джерел; створення реєстру зон, вразливих до накопичення нітратів (формування технічного завдання та вимог до апаратного забезпечення, розроблення програмного забезпечення, здійснення закупівлі та налагодження апаратного забезпечення, тестування та наповнення); розроблення і затвердження нормативно-правового акта щодо

впровадження Кодексу найкращих сільськогосподарських практик ЄС; розроблення і затвердження плану заходів щодо поетапного зменшення рівня забруднення поверхневих та підземних вод нітратами із сільськогосподарських джерел (п. 1721) і визначено їх виконавці (Міністерство енергетики України, Мінекономіки, Міністерство охорони здоров'я України, Державне агентство водного господарства України, Державна служба з надзвичайних ситуацій України, Державна служба з питань безпечності харчових продуктів та захисту прав споживачів, інші заінтересовані центральні органи виконавчої влади (п. 1721). Крім того, наказом Мінекономіки від 21 липня 2020 р. № 1376 створено Робочу групу з питань імплементації Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення нітратами з сільськогосподарських джерел в національне законодавство України («Про утворення робочої.....»).

На інформаційно-аналітичному порталі АПК України розміщено проекти Кодексу кращих сільськогосподарських практик та Методики визначення зон, вразливих до нітратних сполук («Кращі практики діяльності...»). До речі, перший з перелічених документів розроблений для використання сільськогосподарськими підприємствами / фермерськими господарствами, розташованими у зонах, уразливих до забруднення сполуками азоту, що визначені у відповідному регістрі. Для сільськогосподарських підприємств / фермерських господарств, розташованих у інших зонах рекомендовано добровільне дотримання зазначеного Кодексу. Вказане положення суперечить законодавству ЄС, адже, як вже зазначалося вище, Кодекс розробляється з метою забезпечення для

всіх вод загального рівня захисту від забруднення і його використання має здійснюватися на добровільній основі (п. 1 ст. 4). Слід зазначити також, що хоча, в українському законодавстві відсутній відповідний Кодекс, тим не менш, передбачається, що зберігання побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, має здійснюватися на спеціально облаштованих майданчиках, у бункерах, контейнерах, холодильних установках, конструкція яких запобігає потраплянню побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, у ґрунт та водні об'єкти (п. 1 ст. 1 Закону України від 7 квітня 2015 р. «Про побічні продукти тваринного походження, що не призначені для споживання людиною»). Реалізація вказаної норми є досить проблематичною, зважаючи на обмеженість фінансових ресурсів у переважній більшості товаровиробників, зайнятих у тваринницькій галузі. Особливо, якщо врахувати, що за офіційними даними Державної служби статистики України, станом на 1 вересня 2020 р. у господарствах населення утримується майже 70 % великої рогатої худоби («Кількість сільськогосподарських тварин...»). Наприклад, в Польщі, тільки для облаштування резервуарів і площадок для зберігання гною на одне селянське господарство (в якому утримується 10 і більше умовних одиниць худоби) передбачалося виділення до 10 тис. доларів («Екологічні новації Спільної...»). Тому, враховуючи відсутність заходів державної підтримки у цій сфері, уявляється малоймовірним, що вказана норма Закону або Кодексу (якщо він буде прийнятий) зможе виконуватися на практиці суб'єктами тваринництва.

Взагалі, процес запровадження положень Директиви є складним, про що свідчить ряд справ, що розглядалися Європейським Судом (European Court of Justice) та стосуються невиконання своїх зобов'язань, рядом країн – членів ЄС. Так, у рішенні Європейського Суду від 23 квітня 2015 р. по справі C-149/14. (Європейська комісія проти Грецької Республіки) вказується на те, що Греція не визначила уразливі зони, що характеризуються: наявністю поверхневих та підземних вод, концентрація нітратів в яких перевищує значення 50 мг/л /; або евтрофікацією (збагаченням води сполуками азоту, що призводить до прискореного росту водоростей та вищих форм рослинного життя і небажаного порушення балансу організмів у воді та зниження якості такої води (ст. 2 «нітратної» Директиви). Крім того, країна не розробила Програми дій, що стосується цих зон протягом встановленого періоду) (Judgment of the Court..., 2015). Щодо Франції, то Європейський суд констатував, що країна незабезпечила, зокрема, дотримання: необхідного об'єму резервуарів для зберігання гною худоби; заборони на внесення добрив у ґрунт на полях, розташованих на крутих схилах або у мерзлий ґрунт) (Judgment of the Court ..., 2014). Ще одним прикладом держави, яка порушувала положення «нітратної» Директиви є Люксембург. Рішенням Європейського Суду від 29 червня 2010 р. по справі C-526/08 (Європейська комісія проти Великого князівства Люксембург), було встановлено, що національне законодавство не відповідає правилам, що стосуються: періодів, умов та методів внесення добрив в землю; мінімальних розмірів резервуарів для зберігання рідкого гною; заборони внесення добрив в ґрунт на полях, розташованих на крутих схилах (Judgment of the Court ..., 2010).

Висновки і перспективи.

Таким чином, необхідно констатувати, що нашою країною не виконується Угода про асоціацію у частині імплементації «нітратної» Директиви (початковий термін виконання – 2017 р.). Продовження терміну до 31 грудня 2020 р., не гарантує, що приведення аграрного законодавства у відповідність з її вимогами. Адже, до цих пір залишаються не прийнятими: Кодекс кращих сільськогосподарських практик, Методика визначення уразливих зон, План заходів щодо зменшення рівня забруднення вод нітратами із сільськогосподарських джерел. Відповідно, не здійснюється робота щодо виявлення уразливих до накопичення нітратів зон; створення їх реєстру, а також проведення моніторингу вмісту нітратів у поверхневих і ґрунтових водах. Крім того, досвід провідних європейських країн свідчить про неможливість реалізації положень «нітратної» Директиви без організації фінансування її заходів, а також створення дієвої системи контролю за їх виконанням.

Список використаних джерел

1. Григорович Р.В. Правове регулювання використання та охорони питної води в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 18 с.
2. Дейнега М.А. Використання і збереження водних ресурсів в Україні: сучасний стан імплементації норм права Європейського союзу. Право. Людина. Довкілля. 2019. № 4. Vol 10. С. 62–71.
3. Директива Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення нітратами з сільськогосподарських джерел. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/direktiva-radi-91-676-ees.pdf> (дата звернення: 21.07.2020 р.).

4. Додаток XXX до глави 6 «Навколишнє природне середовище» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: <https://eu-ua.org/tekst-uhody-pro-asotsiatsiiu/dodatky-rozdil-v/navkolyshnie-prirodne-seredovyshche> (дата звернення: 21.07.2020 р.).
5. Екологічні новації Спільної аграрної політики ЄС: імплементація в Україні: науково-аналітична записка від 10 серпня 2016 р. № 135-13/440/ Ін-т екон. та прогноз. НАНУ. Київ, 2016. 37 с. URL: <https://minagro.gov.ua/system/.../Екологічні%20новації%20ЄС.do...> (дата звернення: 29.07.2020 р.).
6. Кількість сільськогосподарських тварин на 1 вересня 2020 року. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 25.07.2020 р.).
7. Кращі практики діяльності малих суб'єктів господарювання. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/fermerstvo-ta-kooperaciya/krashchi-praktiki-diyalnostimalih-subyektiv-gospodaryuvannya> (дата звернення: 21.07.2020 р.).
8. Національна доповідь про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2018 році. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. Київ, 2019. 351с. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/Proekt-Nats-dop-za-2018.pdf> (дата звернення: 22.07.2020 р.).
9. Обіюх Н.М. Правове забезпечення використання джерел питного водопостачання в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 220 с.
10. Правове регулювання екологічної безпеки в Україні: навч. посіб. Бредіхіна В. Л., Гетьман А. П., Григор'єва Т. В., Шульга М. В. Харків: Право, 2012. 296 с.
11. Про утворення Робочої групи з питань імплементації Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення нітратами з сільськогосподарських джерел в національне законодавство України: наказ Мінекономіки від 21 липня 2020 р. № 1376 URL: <https://agro.me.gov.ua> (дата звернення: 22.07.2020 р.).
12. Проект декларации Организации Объединенных Наций о правах крестьян и других лиц, работающих в сельских районах. URL: https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/WGPeasants/Session5/A_HRC_WG.15_5_3-Russian.pdf (дата звернення: 24.07.2020 р.).
13. Стасюк С., Майданович В. Проблема питної води в Україні. URL: <https://aw-therm.com.ua/problema-pitnoyi-vodi-v-ukrayini/> (дата звернення: 23.07.2020 р.).
14. Як еко стандарти ЄС можуть допомогти мінімізувати нітратне забруднення вод від агросектору. URL: <https://ecoaction.org.ua/iak-ekostandarty-es-minimizuut-nitratne-zabrudnennia.html> (дата звернення: 21.07.2020 р.).
15. Judgment of the Court (Ninth Chamber) of 23 April 2015. European Commission v Hellenic Republic (Case C-149/14). URL: https://eur-lex.europa.eu/search.html?textScope=titel&qid=1527498692853&DTS_DOM=EU_LAW (дата звернення: 25.07.2020 р.).
16. Judgment of the Court (Second Chamber), 4 September 2014. European Commission v French Republic (Case C-237/12). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1527498692853&uri=CELEX:62012CJ0237> (дата звернення: 21.07.2020 р.).
17. Judgment of the Court (Grand Chamber) of 29 June 2010. European Commission v Grand Duchy of Luxembourg (Case C-526/08). URL: <https://eur-lex.europa.eu> (дата звернення: 25.07.2020 р.).

References

1. Hryhorovych, R.V. (2015). Pravove rehulivannia vykorystannia ta okhorony pytnoi vody v Ukraini [Legal regulation of drinking

- water use and protection in Ukraine]. Kyiv, 18 (in Ukrainian).
2. Deineha, M.A. (2019). Vykorystannia i zberezhennia vodnykh resursiv v Ukraini: suchasnyi stan implementatsii norm prava Yevropeiskoho soiuzu. Pravo. Liudyna. Dovkillia [The use and conservation of water resources in Ukraine: current state of implementation of European Union Law. Law. Human. Environment], 10(4): 62–71 (in Ukrainian).
 3. Dyrektyva Rady 91/676/leES vid 12 hrudnia 1991 pro zakhyst vod vid zabrudnennia nitratamy z silskohospodarskykh dzherel [Council Directive 91/676 / EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources] (1991). Available at: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/direktiva-radi-91-676-ees.pdf> (accessed 21.07.2020) (in Ukrainian).
 4. Dodatok XXX do hlavy 6 «Navkolyshnie pryrodne seredovyshe» Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odnii storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyim derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony [Annex XXX to Chapter 6 «Environment» of the Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part]. Available at: <https://eu-ua.org/tekst-uhody-pro-asotsiatsiiu-dodatky-rozdil-v/navkolyshnie-pryrodne-seredovyshe> (accessed 21.07.2020) (in Ukrainian).
 5. Ekolohichni novatsii Spilnoi ahrarnoi polityky Yes: implementatsiia v Ukraini: nauko-vo-analitychna zapyska vid 10 serpnia 2016 № 135-13/440 [Environmental innovations of the Common Agricultural Policy of the EU: implementation in Ukraine: scientific and analytical note dated August 10, 2016 № 135-13/440] (2016). Kyiv, 37. Available at: <https://minagro.gov.ua/system/.../Ekolohichni%20novatsii%20leS.do...> (accessed 29.07.2020) (in Ukrainian).
 6. Killist silskohospodarskykh tvaryn na 1 veresnia 2020 roku [Number of farm animals as of September 1, 2020]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 25.07.2020) (in Ukrainian).
 7. Krashchi praktyky diialnosti malykh sub'iektiv hospodariuvannia [Best practices for small businesses]. Available at: <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/fermerstvo-ta-kooperaciya/krashchi-praktiki-diyalnosti-malih-subyektiv-gospodaryuvannia> (accessed 21.07.2020) (in Ukrainian).
 8. Natsionalna dopovid pro yakist pytnoi vody ta stan pytnoho vodopostachannia v Ukraini u 2018 rotsi. Ministerstvo rehionalnoho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunalnoho hospodarstva Ukrainy [National report on drinking water quality and drinking water supply in Ukraine in 2018. Ministry of Regional Development, Construction and Housing of Ukraine] (2019). Kyiv, 351. Available at: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/Proekt-Nats.-dop.-za-2018.pdf> (accessed 22.07.2020) (in Ukrainian).
 9. Obiiukh, N.M. (2014). Pravove zabezpechennia vykorystannia dzherel pytnoho vodopostachannia v Ukraini [Legal support for the use of drinking water sources in Ukraine]. Kyiv, 220 (in Ukrainian).
 10. Pravove rehuliuвання ekolohichnoi bezpeky v Ukraini [Legal regulation of environmental safety in Ukraine] (2012). Bredikhina, V.L., Hetman, A.P., Hryhor'ieva, T.V., Shulha, M.V. Kharkiv: Pravo, 296 (in Ukrainian).
 11. Pro utvorennia Robochoi hrupy z pytan implementatsii Dyrektyvy Rady 91/676/leES vid 12 hrudnia 1991 pro zakhyst vod vid zabrudnennia nitratamy z silskohospodarskykh dzherel v natsionalne zakonodavstvo Ukrainy [On the establishment of a Working Group on the implementation of Council Directive 91/676 / EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources in the na-

- tional legislation of Ukraine] (2020): nakaz Minekonomiky vid 21 lypnia 2020 № 1376. Available at: <https://agro.me.gov.ua> (accessed 22.07.2020) (in Ukrainian).
12. Proekt deklaratsyy Orhanyzatsyy Obedyenykh Natsiy o pravakh krestian y druhykh lyts, robotaiushchyykh v selskykh raionakh [Draft United Nations Declaration on the Rights of Peasants and Others Working in Rural Areas]. Available at: <https://www.ohchr.org> (accessed 24.07.2020) (in Russian).
 13. Stasiuk, S. & Maidanovych, V. Problema pytnoi vody v Ukraini [The problem of drinking water in Ukraine]. Available at: <https://aw-therm.com.ua/problema-pitnoyi-vodi-v-ukraini/> (accessed 23.07.2020) (in Ukrainian).
 14. Yak eko standarty YeS mozhut dopomohty minimizuvaty nitratne zabrudnennia vod vid ahrosektoru [How EU environmental standards can help minimize nitrate pollution of water from the agricultural sector]. Available at: <https://ecoaction.org.ua/iak-ekostandarty-es-minimizuut-nitratne-zabrudnennia.html> (accessed 21.07.2020) (in Ukrainian).
 15. Judgment of the Court (Ninth Chamber) of 23 April 2015. European Commission v Hellenic Republic (Case C-149/14). Available at: <https://eur-lex.europa.eu/search.html> (accessed 25.07.2020) (in English).
 16. Judgment of the Court (Second Chamber), 4 September 2014. European Commission v French Republic (Case C 237/12). Available at: <https://eur-lex.europa.eu> (accessed 21.07.2020) (in English).
 17. Judgment of the Court (Grand Chamber) of 29 June 2010. European Commission v Grand Duchy of Luxemburg (Case C-526/08). Available at: <https://eur-lex.europa.eu> (accessed 25.07.2020) (in English).

O.V. Hafurova (2020). PROBLEMS OF IMPROVING UKRAINIAN LEGISLATION IN THE SPHERE OF DRINKING WATER QUALITY (ON THE EXAMPLE

OF IMPLEMENTATION OF THE NITRATE DIRECTIVE). Law. Human. Environment, 11(3): 41-49. <https://doi.org/10.31548/law2020.03.005>.

Summary. *The experience of legal regulation of relations in the sphere of waters protection from nitrate pollution in the EU is researched in this article. A scientific and theoretical analysis of the national legislation development, taking into account the requirements of Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources is provided.*

It is stated that our country does not follow the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand, ratified by the Law of Ukraine of September 16, 2014 regarding of implementation of the above Directive (initial deadline – 2017). Extending the deadline to December 31, 2020, does not guarantee that the legislation will be conformed its requirements. So the Code of Good Agricultural Practices, the Methodology for Identifying Vulnerable Areas, and the Action Plan for Reducing Nitrate Pollution from Agricultural Sources have not been accepted until now. Accordingly, work is not being done regarding to: identify nitrate-vulnerable areas; creation of their register, also monitoring of nitrate content in surface and ground water. In addition, the experience of leading European countries shows that it is impossible to implement the provisions of this Directive with out organizing the financing of its activities and the creation of an effective system for monitoring their implementation.

Keywords: *water quality, water object, drinking water, nitrate pollution, vulnerable zone, monitoring of nitrate, content, implementation of legislation, rural area*